

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Žalany

Číslo projektu: CZ. 1.07/1.4.00/21.3210

Téma sady: Zeměpis 8. – 9.

Název DUM: VY_32_INOVACE_5B_7_Přírodní_krajina

Vyučovací předmět: Zeměpis

Název vzdělávacího materiálu: Přírodní krajina

Autor: Mgr. Barbora Jurčíková

Datum vytvoření: duben 2013

Anotace: Materiál je určen k výkladu a procvičování tématu „Přírodní krajina“.

Očekávaný výstup: Žák zná základní složky krajiny, definuje pojem přírodní krajina. Na základě obrázků popisuje působení jednotlivých činitelů na vzhled krajiny, odlišuje působení vnějších a vnitřních činitelů.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 9. tř.

Metodické pokyny: Snímky 4 – 7 jsou koncipovány jako výklad k tématu, který může sloužit také jako předloha pro zápis do žákovských sešitů. Shrnující otázky a úkoly jsou na snímku 8. Fotografie na odkazech na následujícím snímku jsou vhodné ke konkrétnímu procvičování, kdy žáci hledají a přemýšlí nad utvářením uvedené krajiny.

Pomůcky: sešit, příp. další obrázky a fotografie s typy krajin

Časový harmonogram: cca 20 min.

PŘÍRODNÍ KRAJINA

Přírodní krajina

- ▶ Část povrchu, která je všude kolem nás
- ▶ Je tvořena **pouze** přírodními složkami ⇒
V současné době velkou vzácností (téměř všude najdeme vliv lidské činnosti)
- ▶ Vznikala po milióny let = každé společenstvo se dokázalo adaptovat na „aktuální“ podmínky

Složky přírodní krajiny

horniny

ovzduší

vodstvo

půda

mikroorganismy

rostlinstvo

živočišstvo

Krajinotvorní činitelé

- ▶ **Poloha** (dopad slunečního záření \Rightarrow vznik šířkových pásů)
- ▶ **Nadmořská výška** (se stoupající n. v. se mění přírodní podmínky)
 - ▶ každých 100 výškových metrů = 0,6°C méně
 \Rightarrow výšková stupňovitost

Krajinotvorné pochody

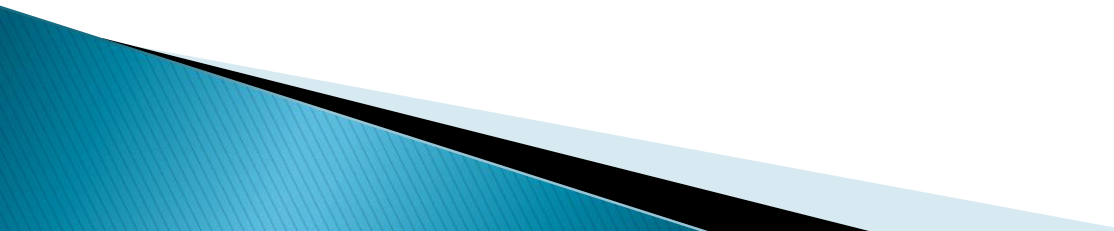
▶ VNITŘNÍ

- Zemětřesení
- Horotvorná,
- Sopečná činnost

▶ VNĚJŠÍ

- Zvětrávání
(rozrušování hornin)
- Povrchová tekoucí
voda
- Vítr (eolitická činnost)
- Mráz, sníh, ledovce
- Půdotvorné pochody

Otázky a úkoly

- ▶ Jmenujte příklady krajin, které můžeme považovat za přírodní či málo narušené.
 - ▶ Jak ovlivňuje krajinu vítr/voda/mráz?
 - ▶ Vzpomeňte z učiva dřívějších ročníků, jak vzniká zemská kůra. Co se děje při sopečné činnosti?
 - ▶ Jaký je rozdíl mezi výškovou stupňovitostí a šířkovou pásovitostí?
-

Který pochod ovlivňuje vznik následujících tvarů?

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/D%C3%BCne_S-Schlag_Sossusvlei.JPG

Obr. 7.19, 7.20

<http://geologie.vsb.cz/jelinek/tc-exo-dynamika.htm>

Obr. Skalní okno

<http://www.jiristransky.com/krajinakurzyindividual.html>

<http://zemepis.wu.cz/meandr.jpg>

<http://ziva.avcr.cz/2011-5/krajina-v-ceska-krajina.html>

ŘEŠENÍ

Otázky a úkoly

- ▶ Tajga, tundra, polární oblasti, savany oblasti hluboko v pouštích ve vysokých horách
- ▶ Dešťová a tekoucí voda narušuje povrch „měkkých“ hornin, ledovec vytváří typické tvary – kary, trogy, drumliny, zvolna zvlněnou krajinu
- ▶ Zemská kůra vzniká, když se rozestupují tektonické desky a na povrch (může být i pod hladinou moře) vytéká magma. Při sopečné činnosti se uvolňuje nahromaděná energie v zemském plášti, roztavené magma či plyny se dostávají na povrch, kde tuhnou a mění ráz krajiny.
- ▶ Výšková stupňovitost udává nadmořskou výšku – se zvyšující se nadm. výškou klesá teplota, ubývá kyslíku. Šířková pásovité udává teplotní pásy od tropického po polární – čím blíže k pólům, tím chladněji, mění se délka dne a noci

Který pochod ovlivňuje vznik následujících tvarů?

vítr

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/D%C3%BCne_S-Schlag_Sossusvlei.JPG

Ledovec, tekoucí voda

<http://geologie.vsb.cz/jelinek/tc-exc>

vítr

<http://www.jiristransky.com/krajinakurzyinc>

Tekoucí voda

<http://zemepis.wu.cz/meandr.j>

<http://ziva.avcr.cz/2011-5/krajina-v-ceska-kraiina.html>

Vzduch, nedostatek vody

Použité zdroje

- ▶ Autorem materiálu a všech částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Barbora Jurčíková
- ▶ Použitý software: MS Power Point 2007
- ▶ CHALUPA, P, DEMEK, J, RUX, J,: Zeměpis pro 8. a 9. ročník základní školy. Lidé žijí a hospodaří na Zemi. SPN, Praha 1998.